

Salgótarján és Vidéke.

Szépirodalmi és közgazdasági hetilap. — A Polgári Kör hivatalos lapja.

Előfizetési ár:

Egyes évre	10.—	A Polgári Kör tagjai és tanítók részére:	
Fél évre	5.—	Egyes évre	6.—
Negyed évre	2.50	Fél évre	3.—
Egyes szám ára 20 fill.		Negyedévre	1.50

Felelős szerkesztő:

Dr. CZIGLER JAKAB

Minden a lap szellemi részét illető közlemények valamint hirdetések és előfizetések a „Salgótarján és Vidéke” szerkesztőséghez, vagy a Borez nyomdába intézendők.

A kaszinóról.

(Folytatás.)

(FA) A Kaszinó kérdést figyelemmel kísérod t. olvasóink lapunk 14. számában „a kaszinó kérdéséhez” c. alatt egy contra cikket olvastak, mely végeredményben azon következtetésre jut, hogy igenis kell kaszinó. A cikk bevezető soraiban heves az ellenállás, törekvésünket nem nézi egyébként, mint egy kártyabarlangot teremteni kívánó törekvésnek és a leghatározottabban kijelenti, hogy nem kell nekünk kaszinó.

A legtávolabbról sem szándékozom kihirlapi polémiákba bocsájtkozni s ezért nem is fogunk a cikk minden részére kiterjeszkedni.

Midőn az eszmét felelevenítettük, felhívtuk a közönség figyelmét, hogy a nézeteket pro és kontra szellőztessük. Ez alatt természetesen csak azt értettük, hogy a tárgyhoz érdemben hozzájáruljon az, a kinek az ügy mellett, vagy ellene érvei vannak. Hogy azonban birki is bírálatot gyakoroljon az elmondottak fölött nem tárgyi értelemben, az ellen tiltakoznunk kell. Ezért kijelentjük, hogy a jövőben e tárgyhoz csak oly cikkeket fogadunk el közlésre, melyek tárgyilagosan szólnak az üggyöz.

Örömmel látunk mi ellenvéleményeket is és meghajolunk az olyan fejtegetések előtt, melyek az általunk elfogadott nézet ellenkezőjéről győznek meg bennünket. De ha akarki, az előzmények ismerése nélkül nem a legválogatottabb kifejezésekkel, hamis adatok bevonásával olyformán harcol ellenünk, hogy előbb százszoros nemet, majd utóbb elismerve törekvésünk fontosságát, a legszelidebb igent mond, az olyan vélemény nem eshetik beszámítás alá, ha még azt is hozzávesszük, hogy egyetlen gondolat nincs a cikkben olyan, amit korábbi fejtegetéseinkben ne adtunk volna le.

Nem folytatjuk így tovább, több oknál fogva: Elsősorban azért nem, mert az említett cikk, nyomtatásban már megjelent; másodsorban mindenkivel szemben illő hangon óhajtunk beszélni még akkor is, ha alapos dorgálást érdemel s így megállunk akkor, midőn a heves tónus kezdetét vette; s végül harmadszor nem akarunk tápot adni áldatlan hirlapi harcnak mely főlölesleg időfecsérlésből áll anélkül, hogy bármit is eredményezne.

Térjünk e helyett inkább át témánkra s folytassuk ott, ahol utóbb elhagytuk. A Kaszinó megalapításának fontossága elismert dolog. Azon igen jelentékeny ellenhang mellett, amely megszólalt — és amely végeredményben az általunk óhajtott s már kifejezésre is juttatott módon kívánja a kaszinó megalapítását, — sokkal jelentékenyebb ama buzditás, melyet községünknek néhány számottevő tagjától kaptunk.

Igenis szükségünk van kaszinóra, nem azért, hogy otthont adjunk a kártyázó tömegnek, azért sem, hogy azzal

a klikkek számát s szülőhelyét szaporítsuk, hanem azért, hogy a község társadalmi életének irányítására, vezető és útmutató központot nyerjünk. Ezen központnak hatáskörébe kell hogy tartozzék majd az előbb említett két ellenakció fékezése.

Természetesen mi sem könnyebb, mint eszméket, célokat s programokat papírra vetni anélkül, hogy minden eshetőségre kiterjeszkednők. De ha minden viszatartana bennünket attól, hogy a tervet a megvalósuláshoz közelebb vigyük, úgy legkevésbé sem tart vissza bennünket a helyi viszonyok kedvezőtlen kialakulása, annyival inkább sem, mert hiszen nem évszázadok, sőt nem is évtizedek ideje alatt szülemlettek meg azon gyengeségek, amelyek a fejlődést ferde irányba terelték. —

Előbbi cikkeinkben már rámutattunk arra, hogy a kaszinó csakis részvénytársasági alapon volna keresztülvihető. Egyes pénzes urak nem bocsájtkoznak nálunk építkezésekre. Számításunk szerint a befektetendő tőke csak nehezen adná ki a kamatot. Az építkezés eme nehézségeit most nem kutatjuk. Annyit azonban teljes bizonyossággal állítunk, hogy egy létesítendő középület építése, melyben a kaszinó, vígadó stb. volna elhelyezendő, szépen jövedelmező vállalkozás lenne. Majd alkalmmal számokkal is kimutatjuk. Addig is gondolkodjanak a dolog fölött azok, kiket az ügy érdekel.

TÁRCZA.

A reklám.

Irta: Gróf Vilmos.

besztercebányai felső keresk isk. tanár.

Az egyszeri göbé, mikor azt kérdezték tőle, hogy tud-e furalyázni, így felelt: meglehet instálom, de még nem próbáltam!

Józzgam is olyanformán vagyok most vele: a reklámozás művészetéről szeretnék egyet-mást elmondani, pedig hát tán stilszerű lett volna, ha előbb én is egy kis reklámot csapok a saját felolvasásomnak és mentől nagyobb számú közönséget iparkodom sippal, dobbal öszetoborzani, akik híremet vigyék szerte-szójjel, hogy milyen ügyesen értek én is a vásári lármá, a hűhó előidézéséhez. És meg lehet, hogy csakugyan értek is kicsit hozzá, de hát — instálom — még én sem próbáltam zajt csapni, publikumot összecsdíteni.

Mert címe után itélve orról lesz szó, úgy vélik Önök is bizonyára: ugy-e? Mi is volna egyéb ennél, a reklám?

Reklámot csinál X. vagy Y. polgártársunk magamagának, amikor napokon keresztül közömlőre teszi kirakatába a műhelyében készült Empir-kabátot, vagy kézi ügyességének egyéb remekét, és még hangzatosabb

reklámot csináltat magának Z. barátunk azzal a jó emberrel, akivel teszem azt, hirlapi köszönetet szavaztat magának azért, hogy a felesége, Önagsága tyukszemét szerencsésen megoperálta. Reklám biz ez mind a kettő, üzleti fogás. Míg azonban előbbit természetesnek, jogosnak találjuk, utóbbiból annyiból inkább kír az a bizonyos vásári bódeiz, melyet a magyar ember gyomra — hiába — sehogysem akar bevenni, akármilyen alakban próbáljuk is neki beadni, s amelytől én is azért fáztam kisé, amikor szavaim elején megrótt mulasztásomat elkövettem.

Ahogy tán még sem ezt kell csupán a „reklám” szón értenünk?

Reklámnak mondja Mikszáth pl. Az újságnak meg a Pester Loydnak is most a legutóbbi karácsonyi számában, „Az ördög kertje” című tárcája folytatásaként megjelent bajos elbeszélésében. A vételkedő nábobokban, még pedig kitűnő reklámnak azt a nevezetes esetet, amikor a Szepesség két hírhedt kiskirályának, névszerint Quendel-nek és Blomnak szépséges lányai anno 1702-ben egyszerre kerültek Kőster Mária, előkelő löcsei vanköszasszony nagyhirű nevelő- (értnd: házasságközvetítő-) intézetébe, vagy mint ő mondja; az oltárhoz vezető pitvarba.

No ha Mikszáth mondja, hát minden bizonytal az is reklám, aminthogy reklám soknak minden, amint első tekintetre is felismerünk annak, épügy mint aminek a lólabát alig vagyunk képesek meglátni, oly ügyesen

van eltakarva. És tessék elhinni, évezredek előtt is már igen jól ismerték eleink, miut ahogy mai párság találkoznak vele lépten-nyomon, irásban és képbén, felebarátaink szavaiban és cselekedeteiben, akár bevallottan, a hatás-keltés a céljuk, akár nem, rábukkanunk a reklámra mindenütt, a primadonna vidám környezetében épügy, mint az akadémikus komor hajlékában. Változik az alak, más-más a köntöse, de a lényege megmarad, ami volt: hír, pöz, eszköz, szereplés, szóval nagy dob, melyet azért hozunk mozgásba, mivel hasznot várunk tőle.

Es mert ez így volt, amióta a világ áll, — mert még Éva anyánk is tán reklámot akart csinálni a kigyónak, — hát nem is fog a reklám megazúnni soha. Ellenkezőleg ma valósággal az, aminek legelején neveztem művészet, tudomány, melyet saját külön irodalma támogat s melynek igazi speciálistái is vannak, akik leleményességükkel, de még inkább az e nek nyomában járó óriási sikerreikkel méltán bámulatba ejthetik e művészethez kevésbbé értő embertársaikat.

A reklámozásnak természetesenülég kiváltképen a kereskedelem és ipar szolgáltatásban van helye. Itt igazi misziót teljesít: a tömeg-szuggesztióit. Elhítheti vele, hogy erre, meg arra a tárgyra feltétlenül szükség van, ezt, meg azt a dólodt mulhatatlanul meg kell néznie, tapasztalnia. Eszközei is ehhez képest igen sokfélék és változatosak. Már a legrégebbi népeknek is megvoltak a

A sport jelentőségéről.

A Salgótarjáni Sport Egyesület reaktiválásával kapcsolatban, nem különben az ez iránt támadt lelkesedés fokozására és az eszme szélesebb körben való megkedveltetésére, nem mulaszthatom el, hogy ha talán kissé részletesebben is egyetmást elmondjak a sport jelentőségéről.

A szó angol eredetű. Annyit jelent, hogy időtöltés, mulatság. De nem haszontalan időtöltés, mint a sport leha ellenzői nevezik, hanem hatására nézve a munkával egyjelentőségű időtöltés.

Ha magasabb szempontból vizsgáljuk hatását, a történelem tanúsága szerint a népek fejlődésére befolyással bíró okok közt alig találunk egyet is, mely a népek süllyedésével vagy emelkedésével szorosabb kapcsolatban állana, mint azon időtöltések nemei, melyek az egyes népeknél bizonyos korszakokban divatoztak. Amíg a római nép szabad idejét nemes harcjátékokba, szekérvényekben, diszkoszvetésben és más-hasonló foglalkozásban töltötte, a római birodalom hatalma emelkedőben volt, ellenben a hanyatló római birodalom polgárai az érzéki tobzódásokba, tivornyázásokba merülnek s pusztulnak el.

Az óker görögjeinek az olympiai, isthmosi, korinthosi versenyek nemzeti ünnepei voltak, ahol a versenyek győzteseit egy egész nemzet lelkesedése ünnepelte, nevét a költők vették lantjukra.

És csodálatos, hogy a testnek ez a nagy kultusza, az a némelyek szerint céltalan időtöltés, nem akadályozta meg őket olyan tudományos, de főleg művészi alkotások létesítésében, amelyek iránt ma is bámulattal adóz a művelt emberiség. De sőt a sporttól edzett katonák verték meg Salamánál és Marathonnál a perzsák tulnyomó seregét és mentették meg a nemzet szabadságát.

A mai korban, midőn a pozitivistá világfelfogás mindinkább utat tör magának és háttérbe szorítja a klasszikusok iránti rajongást és tiszteletet, sem szabad megfeledkeznünk a klasszikus világ ama becses örökről, mely a test edzése és nemesítése iránti törekvésben nyer megvalósulást. Méltó a

klasszikus világ eme hagyománya arra, hogy fenntartásuk és fejlesztésük.

Igazolása ez elvnek az, hogy a legnagyobb világhatalmasság, Anglia amely országnak gazdasági és szellemi fölénye a többieké felett kétségbevonhatlan, épen az az ország, amely legmolegebb szeretettel karolja fel a sportnak minden ágát, az alsóbbak és felsőbbek egyaránt, államférfiak, nagy gondolkodók foglalkoznak vele, sőt még a törvényhozásnak is gondolkodása tárgyát képezi. Ott megtörténik, hogy egy football mérkőzést 110000 ember néz végig! Az angol hadsereg legkitűnőbb tisztjei a sporttól edzett férfiakból kerülnek ki.

De nálunk sem idegen és valami újszerű intézmény ez. Csak maga a szó idegen. Az annak tartalmát képező vadászatot, agarszatot, solymászatot a régi magyarok is nagy kedvveléssel űzték.

Bizonyos az, hogy minden egyes embernek, foglalkozóknak az bár szellemi v. testi munkával, szórakozásra, mulatságra szüksége van. Az utóbbi ép oly nélkülözhetetlen, mint az előbbi. Következésképp nem lehet senki előtt sem közömbös e fontos szükségletnek nem lehet senki előtt sem közömbös e fontos szükségletnek kielégítési módja. Nem hiszem hogy bárki is szórakozásra szánt idejét jobban és célszerűbben használhatja ki, mint a nemes sporttal. Vagy talán a füstös levegőjű kávéházban, kártya v. más szerencsejáték mellett eltölteni az időt ésszerűbb? Akik ezt tartják, azoknak halvány sejtelmük sincs arról a jóleső fáradtságról, amely egy erősebb atletikai verseny után elfogja a versenyzőket, arról az örömmámorról, amelyet egy-egy jól megérdemelt győzelem jut, arról a férfias büszkeségről, amely ilyen alkalommal eltölti a győző lelkét. De ha valaki a sport terén csak egy-egy lépéssel jut előre, ha idővel rövidebb és rövidebb idő alatt futja meg a kijelölt távot, nagyobb és nagyobb távolságra dobja el a vasgolyót és diszkoszt, a korcsolyázó ujjab és ujjab gyakorlatok elvégzésére képes, már ez is magában mennyi örömet, mennyi reményt szerez a jövőre nézve. A kezdő v. haladó athleta jelölt sosem azon töpreng, hogy mily nagy nehézségek vannak még előtte, hanem annak örül, amit a nehézségekből már legyőzött. Kérdezzük csak

meg egy sportoló fiatal embertől, hogy mit érez egy saját rekord megjavításánál, vagy egy sikerült gyakorlat elvégzése után? Bizonyára nem úgy érez, mint az a kártyás, aki dőlőtől—estig minden fillérét otthagyja a kártyaasztalnál és zúgó fejjel kel fel amellől, megfogadva, hogy soha többé kártyát nem vesz a kezébe. Természetesen a legközelebbi alkalommal ismét a festett lapokat forgatja, ahelyett, hogy kinn a mezőn lapdázna, vagy más testgyakorlatot űzne. Egyszer izelne belé ebbe az élvezetbe, sosem kívánná a másikat.

Félek, hogy már nagyon is hosszúra nyujtom fejtegetésemet, azért be is fejezem azt. Hiszen, aki okulni akar, ebből is okulhat, a hitetlennek pedig ügyis hiába beszélek.

Hirek.

A Polgári Kör választmányának gyűlése. Igen fontos közgyűlés volt f. hó 20-án, melyről technikai okoknál fogva csak jövő számunkban referálhatunk. Mintán a közgyűlés napirendje előzőleg a Polgári Körben meg lesz vitatva ez alkalommal a f. hó 19-én megtartott választmányi gyűlés látogatott volt. Dr. Pollatsek Armin ügyvezető elnök a gyűlést megnyitván üdvözi a megjelent tagokat. Mult gyűlés jegyzőkönyve felolvasatik s hitelesítették. A Pécskő patak szabályozásának ügye. Tóth Gyula községi bíró előadja, hogy a tervek és költségvetés már készek a képviselőtestület elvben elfogadta és így a jövő közgyűlés névszerinti szavazásban végleg dönt, remélhető, hogy még a f. évben megkezdődnek a munkálatok. A költségek 80000 k.-ra ragnak, melyek a közmunka alaphól fedezendők. Rákos Gyula kérli, hogy a földtől csatorna ut mily magasságot foglal el, nehogy esetleg a lefolyó víz a járdát elöntse. A járdát emelni nem lehet, mert az által a cigányutcai lakások értékelenné válnának, kérli ki terüere legyen majd az egyes házak csatornázása? Liphay B. Jenő mérnök szerint a csatorna 3 m. széles 18 m. magas lesz, az utazéllal egyirányu. Az egyes házakból a csatornákat a háztulajdonosok kötelesek megcsináltatni. A Pécskő árok két

kikiáltóik, akik akárcsak a vásárosbódé meg a hajóhinta hívogatói napjainkban, maguk körül csodították a bábész közönséget. Az imént mondtam, hogy a reklám nem ama gyermeke. A mythologiabeli Venus Mercurt használta föl ily célra, hogy a megszokott Psychét, illő jutalom ígéretével valamiképen kinyomozza. Meg is került bizonyosan. Idők múltával azután következett a cégér. Szintén nem új dolog. Herculianumban pl. ásatás közben egy pajzsot találtak többek között, a melyen Amor egy pár cipőt tart a magasba, akár az a mai suszterbolt cégéreinek inasa. És a hirdetés sem lehetett éppen ismeretlen előttük, mert Pompeiben meg ilyen feliratu tábla került napfényre: Vándor menj innen a tizenkettedik toronyig, ott van Sarinus borpincéje. Nézz be. Isten veled! Róma már a plakátreklámot is ismerte, az Albumnak nevezett hirdető táblát. Előbb a középsületek falait, majd később a templomok ajtajait használták fel, utóbb külön hirdető oszlopokat is alkalmaztak. De sőt még az újsághirdetés sem mai keletű. A legelső hírlap a XV. század szüleménye; hirdetését azonban legelőször csak 1633-ban hozott egy párisi lap.

Jóval fiatalabb eszközök mindenesetre a reklamozásnak a kirakat. Ugyszólván a tegnap és ma alkotása, mely most ill igazán kedves, napról-napra virulóbb, szinte szemtelket gyönyörködtető hajadonkorát s melynek felbőltöztesén, csinosításán oly sok ügyes kéz, mondhatni annyi szeretettel és lelemé-

nyességgel fáradozik.

Csak végig kell mennünk kivált ugy karácsony és újév körül akárcsak ezen a mi kis városkánkon.

Laikus ember azt vélné, hogy tulságosan nagy fontosságot tulajdonítunk tán a kirakatnak; hiába való erőlködés a vevőt ezzel is csábítgatni akarni. De ezt csakugyan csak laikus mondhatja. Kérdez meg magát az üzletbenberőt, aki pedig valamelyet mégis csak jobban ért hozzá, és a hirdetés, plakátozás és egyéb reklamozási formák rengeteg költségei is az ő bórere mennek, miért költ hát mégis ezeket, meg ezeket egy díszes portáléra és fizet nagy saláriumokat! — Ilyes kirakatrendezőnek?

No de tán elég is lesz most egyelőre ennyi a kirakatokról. Pillantunk inkább e tárgynál kissé vissza a multba, és azokba a "régi időkbe", amikor még kereskedőnek lenni aligha lehetett valami nagy élvezet, mivel a kelet fűszereit, solymét, gyöngyét, balzsamos illatszereit és gyógyító fűvet hazaszállító karavánoknak nemcsak a sivatag vadállataival, a gyilkos szamummal, utonálló beduinokkal és lézengő ritterekkel kellett megküzdeniök, de ak r minálunk a sötét előítéletek korszakában, annyira lenézte a büszke fajmagyar a kalimár-foglalkozást, hogy legföljebb csak megtűrte, de ahol lehetett, Isten-igazában meg is sarcolta minden lelki-furdalás nélkül, akár az örmény, akár a török, görög, vagy zsidó csiszárt egyaránt,

ugy hogy p. o. az époly embersége, mint vitéz Hunyady János, országkormányzó, egyenesen kénytelen volt Bánffy Hunyad büszke várurának erőlyesen megtilteni, hogy az országát elvonulokat ki ne fosztogassa.

Beezer akkor nemhogy kirakata nem helyezték a kereskedők értékes portékáikat, de ha t butik vala, még bórük alá is elrejtették, s csak a legmesszebb menő óvatosság szemmel tartásával mutogatták meg olykor kincseiket egyes kiváltságosabbnak. Utközben kettős-bármas fenékű, meg oldalú ládába csomagolták holmijukat. Pihenő állomásokon csakis a kisebb ártékú dolgokat szedték elő, ekkor is csak felfangal védekezve a durva tömeg ellen, orvosnak, bővésnek, jóvendőmondónak adván ki magukat, s ha még ez sem használt, bizony fegyveres kézzel hessogették el őket, ha ugyan mindig hatásos "bakwis" eszközéhez nem nyultak inkább, melynek árán némi oltalomhoz, biztos szálláshoz juthattak.

Ehhez képest már kétségtelenül jókora haladás: jelentett, amikor állandó boltihelyiséget mertek tartani. De persze, hogy milyen épületek voltak, arról legkönnyebben tán mi alkothatunk itt magunknak fogalmat, a Fuggereknek ebben az egykori híres bányavárosában. Nem ismerték ugyan még az u. n. páncél szobákat, de annál vastagabb falak és vasas ajtók mögött burdított meg a kereskedő, és valódiagos vállaltas alá fogta előzőleg a jövevényt, mielőtt legalányabb por-

kőfal mederrel lesz ellátva. Laufer Gábor felhívja az előjáróság figyelmét, hogy az építéssel kapcsoló érdekeség az járjon el, nehogy az hibás legyen és esetleg rövid idő múlva javításokra szoruljon, úgy mint az a Tarjáni pataknál már is szükséges. Rákos Gyula azon feltétel alatt járul hozzá a Pécskő patak szabályozásához, ha az által a cigány-utcai lakók érdeke hátrányt nem szenved. A kör választmánya ily értelemben határoz. Hosszabb vitára adott alkalmat a vásárcsarnok építésének ügye. Tóth Gyula községi bíró előadja, hogy a jelenlegi piaci állapotok tartanak tartatlanok. A kofák az élelmi szereket részint ládákban, gyékényben, sőt pusztán földön árulják, a sár ott nagy s azonkívül ott állanak kocsi s képződnek a trágyadombok. A képviselőtestület elvben elfogadta a vásárcsarnok építését és utasította az előjáróságot, hogy a terveket és költségvetést készíttesse el. A költségvetés és tervek készek. A vásárcsarnok a vasuti testtel egyenként a Hankus-féle háztól a Böhm házig volna építendő, 12 kisebb és 4 nagyobb elárúsító számára, a költsége 22000 kor. Elvben a választmány minden egyes tagja helyesli a vásárcsarnok építését, de egy része addig akarna várni, míg a megállóhely felépítése után a piacér végleg rendezve lesz. Tóth Gyula községi bíró előadja, hogy a megállóhely kérdése független a vásárcsarnok építésétől. A vásárcsarnok építése a községnek nem képezi újabb terhet sőt állandó jövedelmi forrását s annak létesítése már közegészségügyi okokból is mielőbb szükséges. Rákos Gyula óvva inti az előjáróságot, hogy egyszerű, hirtelen nagy vállalkozásokba fogjon, nehogy a község a nagy teher alatt össze-rokadjon. Mire a községi bíró ismételtlen megjegyzi, hogy ezen építés nem ró terhet a községre, sőt jövedelmi alapot fog képezni. A választmány többsége a községi bíró indítványát fogadja el. Elnök előadja, hogy a megállóhely kérdése végleg elhatározott tény és 1910—11-ben lesz megoldva. (Adj Isten). A harmadik körzetben építendő állami elemi népiskola számára egy a kir. tanfelügyelő, mint az előjáróság legalkalmasabbnak tartja a Poloska melletti 400 m² teret, melynek ára: m² 6 kor. Rákos Gyula kérdésre kijelenti a községi bíró, hogy az 5% pótdó fedezi az állami népiskolákra fordítandó összes szükségletet. Tárgyalva lesz a közgyü-

lés előtt községünknek egy igen régi baja, a fűtőcső egyik oldalán járójának emelése és boton csatornával való ellátása, kezdve a Friedman-féle háztól, a r. k. paroklyáig volna építendő a csatorna, míg a járda a Hungáriától a Kainer-féle házig emelendő volna. A maximális emelés 40 cm. A költség 11000 kor. Rákos Gyula éri az előjáróságot, hogy a terveket előbb ismertesse meg, nehogy egyes háztulajdonosok kárt szenvedjen k.

Felolvasás. Liphay B. Jenőgacélgvári mérnök jövő szombaton, május hó 1-én este 8 órakor a Polgári körben felolvasást tart a Torpedó hajókról. Kívánatos volna, hogy úgy a kör tagjai, mint vendégek minél nagyobb számban megjelenjenek.

A leányegyesület. A salgótarjáni leányegyesület f. hó 18-án vasárnap d. u. tartotta első közgyűlését a Vadász szálloda nagytermében Gergely Stella urhölgy polg. isk. tanárnő elnöke alatt. A közgyűlés tárgya: az alapszabályok ismertetése és elfogadása volt. A Fodor Aladár, titkár által bemutatott alapszabályokat a közgyűlés elfogadta, mire azok a belligyminizs eriumhoz jóváhagyás végett fel lesznek terjesztve. Jegyzőnek, az időközben leköszönt Schneller Olga helyébe, Simegi Gusztó k. a. lett megválasztva.

Sorozás. Hangos volt az utca f. hó 15, 16 és 17-én. Kurjongattak a sorozásra beidézett legények, míg a katonaságra alkalmasnak találtak hozzatarozói bänkódtak. Ez évben az alkalmasnak találtak száma több 300, Salgótarján és környékéről 82-öt vettek be katonának.

Kitüntetés. Verőfényes nap szórta fényes sugarait, mintha csak a menny is tudta volna, hogy valami különös dolog fog történni a bányatelepen. A nemzeti zászló leng az igazgatósági épületen, mutatva a helyet, hol fog az ünnepély végbemenni. Hiszen ünnepélynek nevezhetjük a nem mindennapi eseményt, midőn Ő felsége a király Pirtz József bányamestert 40 éven át a bányászattal szerzett érdemeiért, az érdem ezüstkeresztrel tüntette ki, mely a mai napon nagy ünnepély keretében átadva lett a kitüntetettnek. Már jól 10 óra előtt lehetett látni egyenruhás bányászokat, 11 órakor történt a csoportosulás és gyülekezés a casinó előtt, ahonnan az indulás történt az igazgatósági

épület elől, a bányatársulati zenekar kíséretében. Ott a látványosságot lejárta a zenekar, mely idő alatt a bányászszázadot lehozták az emeletre, a zászló alatt hely volt készítve a kitüntetett részére, majd a tisztviselőik sorából előlépett Stempl Gyula bányakapitány és szép beszéde kíséretében átnyújtotta Pirtz József bányamesternek az érdem ezüst keresztet, melyért nevezett meghatva mondott köszönetet; majd Gerő Nándor bányagazgató megköszönte a bányakapitánynak fáradozását. Annak megtörténte után a csoport lefényképezetett. Onnét történt az indulás a casinóhoz, hol egy 120 terítékű társas ebéd. A salgótarjáni hatóság is volt képviselve, Papp János főjegyző, Tóth Gyula községi bíró, Szecsey Ernő főbíró és Bodó János jegyző és Gleidura Géza esp. plebános voltak jelen. A második fogás után Stempl Gyula bányakapitány szóra emelkedett és szép beszédeben éltette a királyt. Majd Gerő Nándor beszédét mondott a bányakapitányra és a munkásokra. Szép és megható beszédet mondott még Gleidura Géza esp. plebános, mely nagy tetszést aratott. Beszélt még Müller központi tisztviselő, Tóth Gyula községi bíró, Koháry János tanítóigazgató, Kamas Rezső és Stöhr Jenő bányamérnökök, és Gruber Arthur főkapitány. S a vendégek 5 óra után elmentek, az ünnepélynek vége csak késő este lett.

Kellemetlen vendégek. F. hó 13-án érkezett községünkbe két bpesti vendég névszerint Szintai Jenő és Hervold Ferenc. Egri Gyula rendőrtanácsosnak gyanus volt mindkettő és az állomásonál mindkettőt előzetesen letartóztatta, egyáltalán kérdést intézett felőlük a bpesti főkapitánysághoz. Ott egy lát-szik jól ismerhették mind a kettőt. Mindkét vendég visszatoncoltatott Budapestre, nehogy mi közelebbi ismeretségre jöjjünk velük. Mindkettő ismert betörő.

Triesti Általános Biztosító Társulat. (Assicurazioni Generali) Budapest, V., Dorottya-utca 10. Lapunk mai számának „Közgazdaság” című rovatában, közöljük a Triesti általános biztosító társulat a legnagyobb, leggazdagabb és legrégebb biztosító intézetünk mérlegének főbb számadatait. Teljes mérleggel a társaság mindenkinek, aki e célból hozzáfordul a legnagyobb készséggel szolgál. Az intézet elfogad: élet-, tűz-, szállítmány-, és betöréses lopás elleni biztosításokat. Közvetít továbbá: jégbiztosításokat a Magyar jég- és viszontbiztosító r. t. valamint baleset elleni biztosításokat az Első o. Általános baleset elleni biztosító társaság számára. A társulat helybeli főügynöksége: Kohn Lipót és Herczeg Gyula.

Elemi népiskoláink államosítása. Ugy a községhez, mint az egyes hitfelekezetekhez valamint a palackgyárhoz érkezett miniszteri átirat szerint népiskoláink államosítása befejezett tény. A m. k. vallás- és közoktatásügyi miniszter jóváhagyja egy a nagyközség, mint az egyes felekezetek által felajánlott hozzájárulást. A fentemlített határozat értelmében köteles Salgótarján község az elemi népiskola mindenkor elhelyezését biztosítani, ebből a kötelezettségből kifolyólag az 1909. évi augusztus hó végéig a felekezetektől átveendő épületeket a miniszter által jóváhagyott tervek alapján átalkíttatni és teljesen jó karba hozni. Beleegyezését adja továbbá a község, hogy az általa a palackgyár környékén felépítendő új iskolai épületek és telek tulajdonjoga a kir. kincstárra telekkönyvileg bekebeleztesse. Köteles az

tekintet is előszedegetni merté volna, hát még mielőtt a rejtettebb kincseit is kitarta.

Mekkora ugrás volt még ettől a mai fényes kirakatokig, az üzleteknek eme kisebb kladású tükörképéig, melyeken át nemcsak a bent kapható árucikkeket ismerjük meg, de még . . . magának a tulajdonosnak az üzletét, ugyszólván egyéniségét is. Mert ez az a bizonyos cégér, amelyre igenis, a közmondás ellenére is bizony szüksége van a legjobb borknak is!

Reklám igaz, a fényes kirakat, nem is utkolja mi voltát. Jól teszi. Csak aztán hümbög, sarlatánéria, vásári hüho ne legyen még se, s amit ígér, meg is tartja becsülettel és tisztességes, megbízható kiszolgálás támogatása mindenkor!

De hát reklám nélkül semmiféle vállalat el nem lehet; a milliárdosok trösztje époly kevéssé nélkülözheti, mint az utolsó szatócs. Sava, borsó ez neki, vagy mint Macanly, a híres történetíró, mondja: az üzlet szempontjából ugyanaz, ami a gépeknek motorikus ereje.

De a reklám művészet is legyen egyuttal, mondja egyik okos német író, énekeljen és ne . . . ordítson mint valami falusi ripacs!

A reklámozásnak felsorolt fajain kívül számos egyéb módjával ér formájával találkozunk ma már. Első helyen említem a pla-

kát és a sokszorosító ipar többi termékeit. Micsoda óriási haladás e téren csak az utóbbi pár év alatt is! És milyen kifogyhatatlan leleményességet fejt ki szolgálatában író, festő és szobrász egymással karöltve és egymással vetekedve! Bizonyára untatnám Önöket, ha részletekre is kiterjeszkedni akarnék. Elég lesz röviden ramutatnom azokra a szebbnél szebb képekre és rajzokra, melyekkel uton, útfélen találkozunk a melyekkel különösen a külföldi képeslapokban a különféle zsebhórákat, hus- és egyéb kivonatokat, szájvizeket, krémeket, csokoládékat, hajnövesztőket, pezsgő- és más szeszest italfélleket kínálják. Sokszor oly ötletes, mondhatnám szellemes ajánlás kíséretében, hogy lehetetlen észre nem vennünk. Szinte nem állhatok egészen ellent a kísértésnek, hogy legalább egy párra itt röviden rá ne mutassak abból, amit csak a legutóbbi hetekben is megfigyeltem.

A Waltham-zsebhórát pl. Szt. Péter tartja a kezében s azt mondja: „Nem jutsz el idejében a menyországba, ha ilyet nem veszel.” Máskor meg a nap szérfósszó sugarai esnek az óralapra s e szavak állnak alatta: „Pontosabb a napnál.” Vagy ugyancsak egy rémek rajz alatt, mely a földnek a nap körüli pályafutását ábrázolja. „Szabatosabb a járása, mint az égitestek keringése.”

összes iskolahelyiségeket, azok melléképületeit, kútvizet, kerítéseket stb. jómárban tartani, a nagy szülői takarításról (meszelésről) gondoskodni és épületeket tűzkár ellen biztosítani. Köteles a község az áll. iskola fejlesztése esetén a szükséges új tantermeket is előállítani s azok rendes behutorozásáról gondoskodni, az összes állami adók 5%, mint iskolai járulékot minden levonás nélkül előleges negyedévi részletekben, továbbá minden tanítói állás után az orsz. tanítói nyugdíj-alap javára a 24 kor. nyugdíjjárulékot az áll. pénztárba befizetni, továbbá a r. k. egy ház évi 20 koronát és az ág. ev. egyháznak tulajdonjog elismerése címén 10 koronát fizetni. Az iskolaépítés és átalakítás költségeinek fedezésére visszaengedi a miniszter a községnek az 5% iskolai pótdadót, valamint a palackgyár által fizetendő évi 800 koronát addig míg az építésre felvett kölcsön törlesztése tart, az iskolaépületben levő tanítói lakások után évi 360 koronát. A salgótarjáni palackgyár köteles az 5% iskolai adón és évi 24 kor. nyugdíjjárulékot kivül évi 800 kor. iskolai járulékot fizetni s az áll. iskolaépítési költségekhez 4000 koronával akként hozzájárulni, hogy a szóban forgó iskolaépítésre Salgótarján község által felveendő törlesztéses kölcsön 4000 koronányi része amortizációs részleteinek fizetését magára vállalja. A felekezetek átadják iskoláikat a hozzátartozó telkekkel tulajdonjogilag a kincstárnak. Főleliti az miniszteri leirat hogy az eddigi tanítókat átveszi és a tanítói állások kinevezésénél az egyes felekezeti viszonyokra tekintettel lesz. Ugyazintén tekintetbe veszi az ág. ev. egyház ama kikötését, hogy az egyik kinevezett tanító ág. ev. kántori képességgel bírjon, de nem fogadja el ama kikötést, hogy az illető kántortanító egyszersem németül s főül is tudjon. A tantermek fűtéséről az állam gondoskodik. Intézkedik a miniszteri leirat az amortizációs kölcsön felvételéről, az építési árjelésről és az áll. iskola gondnokságáról is. Reméljük, hogy tanügyünk végleges rendezésével községünk szebb jövőnek néz elébe. Köszönet érte a vall. és közoktatásiügyi miniszter urnak, kir. tanfelügyelő urnak, kerületünk képviselőjének és községünk előjáróságának. Mint értesülünk a szükséges építkezések miatt a felekezeti iskolákban a tanév május 15-ével végződik.

Közgazdaság.

A Triesti Általános Biztosító Társulat. (Assicurazioni Generali) f. é. március hó 18-án tartott 77-ik közgyűlésén terjesztettek be az 1908. évi mérleget. Az előttünk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1908. december 31-én érvényben volt életbiztosítási tőkeösszegek 972.108,481 korona és 17 fillért tettek ki, és az év folyamán bevett díjak 42,331,825 korona és 78 fillérre rugtak. Az életbiztosítási osztály díjtartaléka 19.086,145 korona 05 fillérrel 283.242,702 korona 29 fillérre emelkedett. A tűzbiztosítási ágban, beleértve a betűrészes- és tükörve-biztosítást a díjbevétel 17.570,409,609 korona biztosítási összeg után 28.866.290 korona 38 fillér volt, miből 10.652,982 korona 55 fillér viszontbiztosításra fordított, úgy, hogy a tiszta díjbevétel 18.213,347 kor. 83 fillérre rugott, és ez összegből 13.079,112 korona 80 fillér mint díjtartalék minden teherrel menten jövő évre vitetett át. A jövő években esedékessé váló díjkötelestények összege 122.098,064 korona 94 fillér. A szállománybiztosítási ágban a díjbevétel kitett 3.577.231 korona 84 fillért mely a viszontbiztosítások levonása után 1.656,086 korona 52 fillérre rugott. Kárért a társaság 1908-ban 39.751,656 korona 71 fillért és alapítása óta 938.794,591 korona és 91 fillért fizetett ki E kártérítési összegből hasznokra 184.687,283 korona 43 fillér esik. A nyereség tartalékok körül, melyek összesen 20,890,707 korona 37 fillérre

rugnak, különösen kiemelendők: az alapszabályozási nyereségtartalék, mely az idei áttalással együtt 13,017,104 korona 53 fillért rug továbbá felemeltendő a 180,000 koronára rugó kates követelések tartaléka és az ingatlan tartalék, mely az idei áttalással 1.418.602 korona 74 fillért tesz ki részvényesekint 600 arany frank osztalék kerül kifizetésre. A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek elsőrangú értékek elhelyezve, az idei áttalások folytán 323.629,347 korona 57 fillérről 346.151,371 korona 42 fillérre emelkedtek, melyek következésképpen vannak elhelyezve: 1. Ingatlanok és jelzálog követelések 68.422,455 korona 68 fillér. 2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök 29.099,869 korona 33 fillér. Értékpa-pirok 219.102,504 korona 80 fillér. 5. Követelések al-lyanok és tartományokkal 5.613,421 korona 24 fillér. 6. Társasági tőkék 786.489 koronán 29 fillér. 7. A rész-nyesek biztosított adólevelei 8.820,000 korona. 8. Kétségbe és az intészt követelések, a hitelesők követeléseinek levonásával 11.182,099 korona 57 fillér Összesen 346.151,371 korona 42 fillér. Ezen értékek-ből 68.8 millió korona magyar értékekre esik.

470/1909. vhtó. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a dunavecsei kir. törvényszéknek 1909. évi Sp. 3/3. sz. végzése következtében Hercegh Imre dunavecsei ügyvéd által képviselt Kovács testvérek javára 31 kor. 20 fill. s jár. erejéig 1909. évi márc. hó 10 n. foganatosított kielégítési végrehaj-tás utján lefoglalt és 632 kor.-ra becsült kö-vetkező ingóságok, u. m.: italok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a salgótarjáni kir. já-rásbíróság 1909. évi V. 213/2. számú végzése folytán 1 kor. 20 fill. hátr. tőkekövetelés ennek 1909. évi jan. hó 1 napjától járó 5%, kamatai, és d. d. g. összesen 54 kor 36 fill. ben bíróság már megállapított, költségek erejéig Kazáron, alperes keresmahelyiségében leendő megtartására 1909. évi május hó 4-ik napjának d. u. 3 órája határidőül ki-tűzték és ahhoz a venni szándékozók ezen-el oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mel-let a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becs-áron alul is el fognak adatni.

Kelt Salgótarján, 1909. évi apr. 17 n.
Krúdy Dezső, kir. bir. végrehajtó.

504/1909. sz. vhtó.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a budapesti keresk. és vtó kir. törvényszéknek az 1908. évi 149895. számú végzése következtében dr. Neuwirth Ernő bpesti ügyvéd által képviselt Gross-mann és Goldstein javára 150 kor. 28 f. a jár. erejéig 1908. évi november hó 28 n. fo-ganatosított kielégítési végrehajtás utján le-és felülfoglalt és 2520 kor.-ra becsült köv-kező ingóságok, u. m. árúk és temetkezési eszközök nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a salgótarjáni kir. já-rásbíróság 1909. évi V. 249/5. számú végzése folytán 85 kor. 60 fill. tőkekövetelés, ennek 1908. évi október hó 1 napjától járó 6%, ka-matai, és eddig összesen 28 kor.-ban bíróság már megállapított költségek erejéig Salgó-tarjában vhtást szenvedett 209/b. sz. a. levő üzletében leendő megtartására 1909. évi ápr. hó 30-ik napjának d. e. 9 órája ha-táridőül kitézik és ahhoz a venni szándé-kozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Salgótarján, 1909. évi Apr. 16 n.
Krúdy Dezső kir. bir. végrehajtó.

Legjobb minőségű arany díjazott Nürnberg 1906.

Tisztíts csak

Globeusz
fémfiztő kivonat
A legjobb
fiztőszere a világon

Legjobb minőségű "Grand Prix" S. Louis 1904.

**ANGOL
ÚRI
SZABO.**

Szép és dívtatos kifogás-
talan minőségű szövetek-
ből kívánatra többször
próbával készít öltönyöket
és tölí kabátot, szakett
és felöltőt, különlegessé-
geket pizsosz és lovagló
nadrágot, valamint papi
reverenádát.

LŐRINCZE ISTVÁN
SALGÓTARJÁN,
A VÁROSHÁZZAL SZEMBEN.

**ANGOL
ÚRI
SZABO.**